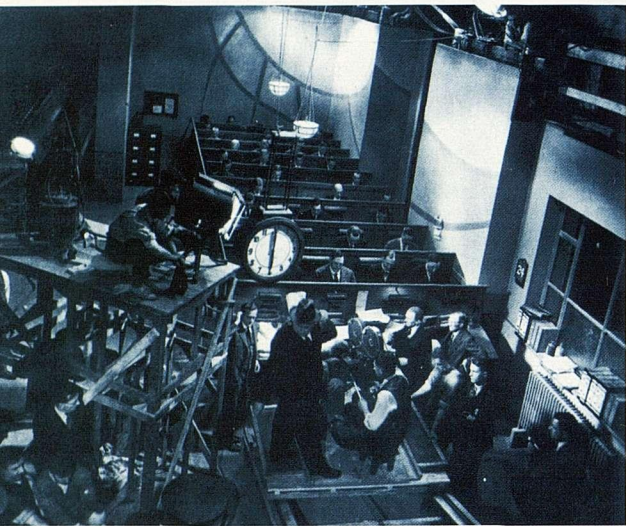

Itziar Revesado

LES PEL·LÍCULES SONORES

Blackmail (1929) (*Chantaje* o *La muchacha de Londres*) és una magnífica mostra de la transició entre el cinema mut i el sonor. La història d'una jove que acaba amb la vida del seu agressor, però que es veurà turmentada per la seva consciència era, en principi, una pel·lícula

la muda. Però la British International Pictures -productora del film- volgué aprofitar l'èxit que suposà l'aparició del cinema sonor (*El cantor de Jazz* s'estrenà el 4 de febrer de 1928) i farà de *Blackmail* la primera pel·lícula sonora britànica (encara que, tal vegada, seria millor reconèixer que és la primera en què el so fa acte de presència). L'èxit de la pel·lícula fou gros i els crítics es desferen en lloances. La prestigiosa revista *Close Up* destacà que "tal vegada sigui la mescla més intel·ligent de so i silenci que hàgim conegut fins ara", a més digué que "és el primer esforç del qual la indústria britànica té per sentir-se'n orgullós".

Del gènere musical fou el seu següent film *Elstree Calling* (1930) en què Hitchcock només dirigia alguns dels *sketchs* que construeixen el film. La sort li tornarà a somriure amb *Juno and the Paycock* (1930) que és l'adaptació d'un text dramàtic ambientat a una Irlanda inquieta i preocupada per assumptes in-

dependentistes. Tanmateix, la qüestió política només li servirà per emmarcar els personatges principals, una família que veu que el seu futur podria canviar amb la possible arribada d'una quantitat considerable de doblers. El film, al qual alguns acusen de teatre filmat, no està entre els preferits del seu autor: "Quan vaig fer *Juno and the Paycock* m'hi vaig sentir molt frustrat i un poc avergonyit quan l'anunciaren. Però jo no hi vaig tenir res a veure. La meua feina era simplement dur-la a la pantalla".

El següent treball li fa tornar a les històries en què ell se sent més bé. *Murder* (1930) és un relat en el qual hi ha assassinats, falsos culpables, intrigues i fins i tot un personatge que, dubtant de la versió oficial dels fets, investiga pel seu compte fins a descobrir la veritat. Darrere de tot s'amaguen uns motius obscurs, que motivaren el crim: l'homosexualitat del vertader assassí.

El 1931 fa *The Skin Game* on torna a deixar les trames que més li agraden per fer una espècie de retrat de la societat britànica camperola. Després d'aquesta -que fou molt apreciada pel públic anglès- caurà en una etapa de crisi, representada pels films *Mejor es lo malo conocido* (1932, film molt estimat per l'autor, però que suposà un fracàs total de públic), *El número 17* (1932, torna als crims, intrigues i persecucions, però aquesta vegada no sedueix suficientment el públic) i *Valses de Viena* (1933, film fet fora de la British International Pictures -amb la qual no va voler renovar contracte- i on es parla de la gelosia professional que sent el músic Johann Strauss pels èxits que aconsegueix el seu fill).

Michael Balcon, de l'empresa Gaumont-British, en saber que Hitchcock havia quedat deslligat de la British s'hi interessà tot d'una. El primer treball per aquesta nova companyia serà *El hombre que sabía demasiado* (1934) en la qual el protagonista és un espia, cosa que introdueix un altre dels trets que posteriorment es revelaran com a constants en el seu cinema: el seu interès per les històries d'espionatge. Podem assenyalar que entre les

mentides cinematogràfiques del film es troba el fet que, davant la impossibilitat de pagar el sou de cents d'extres que omplissin l'Albert Hall londinenc, es va encarregar la realització d'unes pintures realistes que representassin el públic. Després, amb un sistema de miralls, s'aconseguí crear l'efecte d'un teatre estibat de públic. D'aquest film, tornaria a fer-ne una altra versió el 1956, en la seva etapa americana. Aquesta seria una experiència única, ja que seria l'únic cas en què versionàs un film antic. Demanat l'autor per quina de les dues té més preferències, respon així: "La primera, és clar, perquè és la més bojàment imaginativa". El cert és que aquesta primera versió de "El hombre que sabía demasiado" tornà a donar-li el suport dels crítics.

Treinta y nueve escalones (1935) suposa l'èxit definitiu de Hitchcock als Estats Units, cosa que es transformà en una pluja d'ofertes per dirigir allà. Tanmateix, aquestes primeres ofertes les rebutjarà i continuarà treballant en el seu país. A *Treinta y nueve escalones* aprofità alguna de les fórmules del seu film anterior (novament apareixen els espies) però si en aquella el ritme era frenètic de principi a fi, en aquesta es permet introduir, fins i tot, espais per a la comèdia.

El agente secreto (1936) és també una pel·lícula d'espies i d'assassinats. El film es basa en algun dels relats que conformen un volum de narracions breus del novel·lista William Somerset Maugham. Per al mateix Hitchcock "no fou una pel·lícula aconseguida". Curiosament, el mateix any, li sorgeix l'oportunitat d'adaptar pel cinema la novel·la de Joseph Conrad *El agente secreto*. Davant la impossibilitat de mantenir el mateix títol que el del seu film anterior, aquesta adaptació es titularà *Sabotage* (1936). Aquest treball no es va estrenar a Espanya. Convé indicar que la pel·lícula de Hitchcock que es va estrenar al nostre país amb aquest títol correspon a un film de l'etapa americana del director, titulat *Saboteur* (1942). *Sabotage* marca el punt i final de la seva col·laboració amb Gaumont-British. El seu següent treball *Inocencia y Juventud* (1937) nai-

xerà en el si de la Gainsborough Pictures i és la seva pel·lícula predilecta de l'etapa britànica.

Pel següent projecte beu novament d'un text literari: la novel·la de Josephine Tey *A Shilling for Candles*. Deixant de costat els espies, torna sobre un tema ja conegut que, a més, li havia proporcionat grans èxits: el fals culpable. El film conté un *travelling* que pocs gosarien realitzar. La càmera avança en un sol pla des de 43,5 mts. de distància fins a només 10 cm per aconseguir el seu objectiu.

El 1938 dirigeix *Alarma en el expreso*. Els trens seran una altra de les constants de la seva filmografia. Si aquest mitjà havia aparegut en pel·lícules anterior com ara *El número 17* o *Treinta y nueve escalones*, també serà una presència important en films futurs com ara *Extraños en un tren* o *Con la muerte en los talones*. Mentre Hitchcock rodava aquest film rebé una oferta del productor nord-americà David O. Selznick, que motivarà el primer viatge de l'anglès als Estats Units. Poc a poc s'anava fonamentant el que seria el seu futur, però encara va tenir temps de fer a la Gran Bretanya una obra d'acomiadament: *Posada Jamaica* (1939). És aquest un film d'època interpretat per Maureen O'Hara i Charles Laughton, que assolí un gran èxit comercial però un trist balanç per al propi realitzador: "Mai no vaig estar content d'aquest film, malgrat el seu èxit comercial inesperat".

Acabada *Posada Jamaica*, s'inicia amb *Rebeca* la seva etapa nord-americana. Encara tornarà a la Gran Bretanya per rodar dues pel·lícules, *Atormentada* (1949) i *Pánico en la escena* (1950), però aquestes eren produccions de la Warner Bros, per tant films americans.

En definitiva, el període britànic acabà amb una producció que no estava a l'alçada del conjunt de la seva producció anterior. En canvi, l'inici de l'etapa americana fou absolutament seductor i prometedora, tant com presagiaven las paraules amb què s'iniciava aquella primera època: *Anit vaig somniar que tornava a Manderley*. □

Com deim a l'editorial, amb aquest número, la revista **Temps Moderns** arriba als cinc anys. Per donar-nos ànims i per penjar-nos un parrell de roges insígnies al valor, hem demanat la veritat i res més que la veritat sobre la revista a tres il·lustres estudiosos del cine. Amb el seu suport moral, pensam que podrem continuar, com a mínim, fins l'any 2004, que segur que ja haurà començat el tercer mil·lenni.

Ramon Freixas

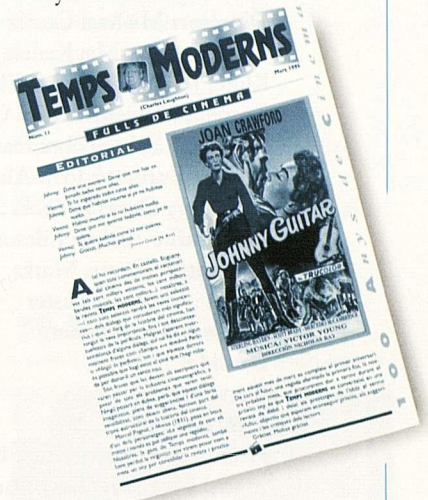
Crític literari i escriptor cinematogràfic. Actualment escriu, entre altres, a les publicacions "Dirigido" i "La Vanguardia". Ha participat en llibres col·lectius com *Diccionario del cine español* i és autor (amb Joan Bassa) de les obres *El cine de ciencia ficción. Una aproximación* i *2001, una odisea del espacio/Sopa de ganso*.

Si ja resulta difícil l'existència d'una revista de cine, causa admiració la gesta de la (su)pervivència d'una publicació especialitzada com **Temps Moderns**, que aquest mes fa cinc estimulants anys. I, a més, en català! Una autèntica *rara avis*. La tenacitat, la coherència i la viva amalgama de continguts, tant la seva decidida aposta per preservar la memòria cinematogràfica (internacional i de les illes) com l'interès per les manifestacions del classicisme filmic (centrades en l'atenció pels gèneres i cineastes més rellevants), mereixen el premi de l'aplaudiment més entusiasta.

Enric Alberich

Crític de cinema. Autor del llibre *Alfred Hitchcock, el poder de la imagen*. Director, entre d'altres treballs, de la pel·lícula *Visions d'un estrany*.

Conceixedor de l'existència de la revista **Temps Moderns**, em complau felicitar els seus impulsors i col·laboradors, no únicament pel cinquè aniversari i per la perseverança per portar a terme una publicació especialitzada escrita en català, sinó també per la voluntat de difusió del sentiment cinèfil i l'alt nivell dels articles, base fonamental, al cap i a la fi, per poder captar adeptes i afermar conviccions. Gràcies per ajudar a creure un xic més en el cinema. Per molts d'anys i endavant.

Miquel Porter i Moix

Catedràtic d'Història d'Art de la Universitat de Barcelona

Pel que he pogut constatar, **Temps Modern** és una revista feta amb serietat i que, a més, té un llenguatge entenedor. Que jo sàpiga, és l'única revista de cine que s'escriu en català actualment. El que voldria és que no quedàs dins d'un cercle tancat i que només la coneguéssu poca gent, sinó que tengués una repercussió mediàtica més forta, més oberta... record que de vegades he intentat muntar revistes de cine en català i no ha estat possible perquè sempre han durat molt poc. Veig, però, que aquesta revista ja comença a tenir una certa durada, per tant, precisament per això és desitjable que sigui coneguda més àmpliament. ○